

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

ze dne 15. září 2022

ke stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku č. III/2022

Česká národní banka jako příslušný správní orgán vydává podle § 12o odst. 5 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), toto opatření obecné povahy:

I. Sazba proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku se podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanovuje ve výši 2,50 % z celkového objemu rizikové expozice podle čl. 92 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

II. Banky a spořitelní a úvěrní družstva jsou povinny používat sazbu podle bodu I. pro účely výpočtu kombinované kapitálové rezervy od 1. října 2023.

Odůvodnění

1. Podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanoví Česká národní banka (dále jen „ČNB“) sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku, přičemž přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 1 a 2 zákona o bankách a § 8al odst. 1 a 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.

2. Podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu v prvním čtvrtletí 2022 činila 85,8 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -6,0 procentního bodu.¹ Této hodnotě

---

¹ Podle doporučení ESRB/2014/1 (Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu

podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech odpovídá referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka², která vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika českého hospodářství, dosáhla v prvním čtvrtletí 2022 výše 2,3 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0,25 %.

3. ČNB v reakci na doporučení ESRB prostřednictvím svých publikací (zejména Zprávy o finanční stabilitě) opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky v rámci finančního cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje indikátorů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.³

4. Hodnota indikátoru finančního cyklu se v prvním čtvrtletí 2022 v meziročním srovnání zvýšila, v mezičtvrtletním vyjádření však indikátor zaznamenal pokles vlivem poklesu korelace mezi jednotlivými projevy finančního cyklu. Teoretická hodnota indikátoru (odhlízející od síly korelace) však vlivem vysokého úhrnu nově čerpaných úvěrů na bydlení a s ním spojeným růstem cen nemovitostí dále narostla a nachází se na nejvyšších hodnotách od roku 2009. Silná dynamika cen nemovitostí doprovázená růstem úrokových sazeb z úvěrů na bydlení vedla k nárůstu odhadovaného nadhodnocení cen bytů pro mediánovou domácnost nad 40 %. Rovněž u investičních bytů bylo nadhodnocení dle odhadu ČNB vyšší než 40 % a v historickém srovnání dosáhlo nejvyšších hodnot. V první polovině roku 2022 se začaly objevovat náznaky zpomalování dynamiky u cen nemovitostí a nových úvěrů poskytnutých domácnostem na bydlení, do celkové dynamiky stavu úvěrů se však tento vývoj zatím promítl jen omezeně. Meziroční tempo růstu úvěrů v hlavních úvěrových segmentech zůstalo nadprůměrné z pohledu střednědobé i dlouhodobé dynamiky.⁴ Tento vývoj tak i přes citelně pomalejší přijímání nových rizik vedl k pokračující akumulaci cyklických rizik v bilanci bankovního sektoru. Mimořádně nízká tvorba opravných položek a pokles poměru opravných položek a celkových úvěrů zároveň naznačuje, že akumulovaná rizika mohou být ze strany bankovního sektoru oceňovaná nedostatečně obezřetně. Zdrojem systémového rizika zůstávají také snížené rizikové váhy u úvěrových portfolií bank s přístupem IRB. Zhoršení rizikových parametrů vlivem výrazně nepříznivého cyklického vývoje by vedlo k nárůstu rizikových vah a zprostředkovaně také kapitálového požadavku v absolutním vyjádření. Tento nárůst by měla společně s neočekávanými cyklickými úvěrovými ztrátami proticyklická kapitálová rezerva také pokrývat. Výše kapitálu potřebná pro pokrytí poklesu kapitálového poměru v důsledku možného cyklického nárůstu rizikových vah dle odhadu ČNB činí 38,9 mld. Kč a společně s objemem neočekávaných cyklických úvěrových ztrát ve výši 20,5 mld. Kč implikují potřebu dodatečného kapitálu ve výši 59,4 mld. Kč. Tuto potřebu by plně pokryla sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 2,25 %. Eskalace rusko-ukrajinského konfliktu a zvýšená geopolitická a ekonomická nejistota spojená s budoucím vývojem však vytvářejí potenciál pro rychlejší a výraznější materializaci cyklických rizik, než předpokládá výchozí odhad. Z těchto důvodů ČNB přistupuje k nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy s vyšší mírou obezřetnosti.

5. Na základě výše uvedeného hodnocení a s přihlédnutím k potenciálním dopadům agrese Ruska vůči Ukrajině na rozsah a rychlost materializace cyklických rizik stanovila bankovní rada ČNB pro zajištění odolnosti bankovního sektoru sazbu proticyklické kapitálové rezervy

---

je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do prvního čtvrtletí 2022 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení (λ) 400 000.

² Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů a hrubé přidané hodnoty soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

³ Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu *Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy*.

⁴ Meziroční tempo růstu bankovních úvěrů domácnostem na bydlení a na spotřebu v červnu 2022 dosáhlo 10,6 %, respektive 9,3 %. Objem bankovních úvěrů nefinančním podnikům v červnu 2022 meziročně vzrostl o 9,8 %.

na 2,50 %. V případě výrazného zhoršení ekonomické situace a vzniku významných neočekávaných úvěrových ztrát v domácím bankovním sektoru je ČNB připravena sazbu proticyklické kapitálové rezervy snížit, případně tuto rezervu zcela uvolnit s cílem podpořit schopnost bank plynule úvěrovat reálnou ekonomiku.

6. Podle § 12x odst. 1 zákona o bankách a § 8au odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je toto opatření obecné povahy oznámeno pouze způsobem umožňující dálkový přístup a nabývá účinnosti dnem zveřejnění.

Účinnost

Toto opatření nabývá účinnosti 15. září 2022.

Ing. Karina Kubelková Ph.D., MBA
členka bankovní rady
(podepsáno elektronicky)

Ing. Libor Holub
náměstek dočasně pověřený řízením sekce
finanční stability
(podepsáno elektronicky)

otisk úředního razítka

Toto opatření obecné povahy bylo zveřejněno 15. září 2022.